

Verantwoordingsbeeld Aanpak Zorgfraude Twente 2024

WAAROM

A. Werkzame principes Preventie

Werkzame mechanismen waarop aanpak is gebaseerd

1. Voorkomen is beter dan genezen.
2. Communiceren over (de aanpak van) zorgfraude zorgt voor meer alertheid, maar heeft ook afschrik-effect op malaifde zorgaanbieders.

Wat verkleint de kans op ongewenste ontwikkelingen?

3. Meldpunt gemeentewebsite en deelname Meld Misdaad Anoniem.
4. Alertheid zorgfraude bij toegang naar zorg.
5. Vroegtijdig herkennen van zorgfraude.
6. Screenen voor gunning (KIT).
7. Monitoren bij zorgaanbieder.
8. Gedeeld begrip van zorgfraude.
9. Helder meldlandschap ook voor zorgverleners en inwoners.

HOE

D. Wat doen we?

Welke interventies

1. Workshops ROC misbruik/fraude zorggelden.
2. Optimaliseren barrièremodel (KIT).
3. Invoegen integriteitsscreening (wet Bibob) in KIT.
4. Inzet KIT bij aanbesteding Wmo en Jeugdzorg 2025-2030 voor gunning.
5. Verkenning van toepassing KIT bij maatwerkcontracten en PGB.
6. Pilot regionaal toezicht en handhaving.
7. Samenwerking in preventie zoeken met zorgaanbieders.
8. Samenwerking in preventie zoeken met nieuwe ketenpartners: KvK en Rabobank.

WAARTOE

F. Wie willen we beïnvloeden?

Wie en wat zetten we in beweging?

1. Young Professionals zorgopleiding leren misbruik van zorggelden te herkennen en krijgen handelingsperspectief.
2. Gemeenten (onder andere wijkconsulent, contractmanagers, beleidsadviseurs) ontwikkelen betrokkenheid bij aanpak zorgfraude.
3. Zorgaanbieders ontwikkelen werkwijzen om goede zorgaanbieders te contracteren (zzp'ers).
4. Ketenpartners met een poortwachtersfunctie kunnen ook bij het aanpakken van zorgfraude een belangrijke rol spelen.

Wat gaan zij teweeg brengen in context?

5. Young Professionals zorgen voor (eerdere) signalering van misbruik op de zorgvloer, waardoor eerder en meer kans voor aanpak.
6. Draagvlak voor integrale en duurzame aanpak misbruik van zorggelden.
7. Zorgaanbieders kunnen bijdragen aan beter gekwalificeerd en integer zorglandschap.
8. Poortwachters kunnen bijdragen in screening.

B. Urgentie

Zorggelden steeds meer onder druk

Welke ontwikkeling willen we niet op zijn beloop laten?

1. Het misbruik van zorggelden loopt in de miljoenen.
2. Verwevenheid met ondermijnende criminaliteit.
3. Handelingsverlegenheid.
4. Criminele zzp'ers in de zorg.
5. Fraude met zorgdiploma's en ervaringscertificaten (EVC's).

Waarom is dat belangrijk en voor wie?

6. Inwoners met een zorgvraag moeten kunnen rekenen op integrale zorg van goede kwaliteit.
7. Inwoners met een zorgvraag kunnen worden misbruikt voor criminele activiteiten.
8. Doordat onze belastingen en premies deels worden misbruikt door zorgfraude, wordt de zorg duur.
9. Zorgfraude leidt tot minder vertrouwen in zorgstelsel en rechtsstaat, minder beschikbare financiële middelen bij gemeenten en noodzaakt het voorkomen en bestrijden van misbruik van publiek geld.
10. Meer gekwalificeerd personeel nodig in plaats van criminele zzp'ers in de zorg en vervalsingen van diploma's en VOG's.

C. Context

Aandacht voor proces

Wat in onze omgeving is bepalend voor de aanpak?

1. Bestuurlijk commitment gemeenten en samenwerkende partners.
2. Steun van VWS voor Proeftuin Aanpak Zorgfraude.

Wat houdt het probleem in stand?

3. Verwevenheid zorg- en (drugs)criminaliteit in Twente.
4. Wetgeving staat aanpak soms in de weg.
5. Kwetsbare inwoners die geen melding doen van misstanden.
6. Het doel uit het oog verliezen: de kwetsbare inwoner met zorgvraag.

Wat helpt om het probleem niet verder te laten groeien?

7. Bewustwording vergroten van de gevolgen van misbruik van zorggelden.
8. Verantwoordelijkheid nemen, regie pakken en goede afspraken met partners maken.
9. Duidelijke rolverdeling en uniforme werkwijze overheid en partners. Afstemming van werkwijzen op landelijk niveau.

E. Wat zien we gebeuren?

Ten goede

1. Samen optrekken vanuit zorg en veiligheid bij inkoop, waardoor minder kans op toetreden malafide zorgaanbieders.
2. Benutten ervaringen van onder andere toezichthouders.
3. Verhoogde bewustwording belang aanpak zorgfraude bij professionals.
4. Veel verzoeken van buiten de regio om te leren van onze aanpak.

Ten kwade

5. Verschuivingen zorgaanbieders naar Wet Langdurige Zorg, maatwerk-contracten met lokale gemeenten of verandering tenaamstelling (katvangers).
6. Toename criminele zzp'ers.
7. Toename valse opleidingspapieren en VOG's.
8. Wegmaken van de probleemstelling: de kwetsbare inwoner.

legitimeren

mobiliseren

realiseren

leren

G. Wat willen we bereiken?

Te bereiken effecten op langere termijn

1. Kwalitatieve en integrale zorg voor wie dat nodig heeft.
2. Betere samenwerking tussen zorgaanbieders en gemeenten over vertrouwen en toezicht.
3. Goede gebalanceerde screening van nieuwe zorgaanbieders.
4. Handelingsperspectief voor ketenpartners en zorgaanbieders.
5. Intensiveren samenwerking aanpak zorgfraude met zorgkantoren en zorgverkeers.

Waar hopen we op?

6. Borging en verbeteren kwaliteit zorg.
7. Minder misbruik zorggelden.
8. Minder juridische handavingsprocedures.

Welke onbedoelde effecten willen we monitoren?

9. Verschuiving van cliënten (en zorgaanbieders) naar andere vorm van zorg.
10. Verschuiving van malafide zorgaanbieder naar positie als onderaannemer of naar andere regio's.

H. Wat willen we onderzoeken?

1. Wie kunnen een rol pakken in het vroegtijdig signaleren van misbruik van zorggelden en op welke wijze?
2. Wat kunnen we aflezen aan de bedrijfsvoering van een zorgaanbieder?
3. Kunnen gemeenten de KIT ook benutten voor de eigen maatwerkcontracten en PGB?
4. Hoe kunnen we toezicht op eenduidige wijze inrichten, inclusief proces van terugvorderen?
5. Hoe borgen we de opgedane kennis?

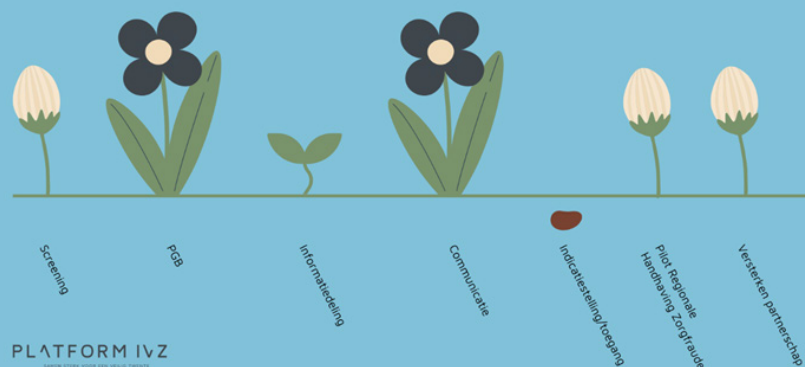
Wat hopen we voor anderen te kunnen betekenen?

6. Gedeeld inzicht in aanpakken misbruik zorggelden.

Hoe ver zijn we?

De proeftuin werkt als een versneller om kennis en ervaring op te doen en te delen. De koplopers hebben inmiddels medestanders en zijn samen sterker.

Wat hebben we tot nu toe gemaakt en wat zit in de pijplijn, mede door de proeftuin? De onderstaande afbeelding laat per onderwerp zien hoe ver we in de bloeifase zijn.

Praktische uitwerkingen

Inkoop/screening

- Onderzoek Saxion Hogeschool: 'Misbruik van zorggelden' 2023
- Ontwikkeling van het Kwaliteits- en Integriteitsinstrument Twente (KIT) met Bibob-toetsing voor zorgfraude, inclusief handleidingen, trainingen en een studie naar de toepassing bij PGB en maatwerkcontracten.

Persoonsgebonden Budget (PGB)

- Handreiking voor 14 Twentse gemeenten.

Informatiedeling

- Landelijke proeftuindag informatiedeling 2024
- Twents proeflab 'gecontroleerd innoveren' In voorbereiding

Communicatie

- Workshops Young Professionals aan zorgstudenten van ROC van Twente en Saxion Hogeschool.
- Workshops geschikt gemaakt voor toepassing in Nederland.
- Communicatiestrategie Proeftuin Aanpak Zorgfraude
- Diverse uitingen.

Indicatiestelling/toegang

- Onderzoeksvoorstel samen met Saxion Hogeschool.

Pilot regionale handhaving zorgfraude

- In uitvoering.

Versterken partnerschap

- Verkennen samenwerking zorgaanbieders, ketenpartners met poortwachtersfunctie.

Wat is er verbeterd sinds vorig jaar?

- Urgentiebesef rondom zorgfraude is toegenomen.
- De omvang van zorgfraude, of liever gezegd misbruik van zorggelden, is groter dan we dachten.
- Opvallende fenomenen zijn criminele zzp'ers die deze sector misbruiken en de verschuiving van Wmo naar Wlz.
- Er zit criminaliteit in de gesignaleerde zorgfraude: valse diploma's, witwassen, mensenhandel etc.
- Handelingsverlegenheid ernstig duidelijk, ook bij zorgaanbieders.

Focus

- Wie kan wat zien in een vroegtijdig stadium?
- Wat kunnen we aflezen aan de bedrijfsvoering van een zorgaanbieder?
- Is de nieuwe screening (KIT) van ZIN-aanbieders ook te benutten voor PGB en maatwerkcontracten?
- Eenduidige werkwijze nastreven.
- Handelen en borgen van kennis.
- Zorggeld is voor de zorg!

Inzicht

- Het gaat in eerste instantie om kwetsbare inwoners! Daar moet goede zorg voor komen en daarin vinden de partners elkaar.
- Werkprocessen moeten landelijk afgestemd worden om het waterbedeffect te voorkomen.
- We zoeken nu naar de rol die zorgaanbieders en ketenpartners met een poortwachtersfunctie in onze aanpak kunnen spelen.

Wat doen we in 2025?

- De resultaten van de versterkte aanpak tegen zorgfraude worden in 2025 opgeleverd.
- We organiseren ook Landelijke Proeftuindagen in 2025 om de resultaten en kennis met elkaar te delen.
- We gaan de behaalde resultaten op een efficiënte manier borgen.
- Verkennen mogelijkheden anoniem melden (MMA).

Aanpak tegen zorgfraude

Cijfers

- Tot nu toe hebben 1.500 young professionals de workshop zorgfraude gevolgd.
- In 2024 zijn in het kader van de nieuwe aanbesteding ruim 550 zorgaanbieders gescreend met het KIT-instrument. Bij het maken van dit beeld was het screeningsproces nog niet afgerond. Er zijn daarom nog geen aantallen afgevallen zorgaanbieders bekend.
- In 2024 investeerden de Twentse gemeenten €70.000 voor het derde jaar van de versterkte aanpak. In 2023 is door de Twentse gemeenten €400 miljoen (afgerond) uitgegeven aan zorg Wmo en Jeugdzorg.
- De schatting is dat 10% zorgfraude betreft, dus €40 miljoen (OM, 2024)
- In 2022 ontving Twente samen met regio Hart van Brabant en VNG €1,6 miljoen om de landelijke proeftuin aanpak zorgfraude gedurende 3 jaar uit te voeren. De proeftuin duurt tot einde 2025.

Letters

- **Ondermijning:** Boek - Tops en Van der Torre, 2024
- **"Wat is de rol van de politie om ondermijning in de zorg aan te pakken?":** Onderzoek - Milos Boksan, 2024
- **Inzicht in winst gedreven criminaliteit:** Artikel - Financial Crime Scripting, 2023

Dialogoog

- Kamervragen over het bericht dat inspecties signaleren dat criminele netwerken de zorg hebben ontdekt. 13 augustus 2024
- Klankbordgroep versterkte aanpak zorgfraude, 2024
- Meewerken beantwoording diverse kamervragen zorgfraude. 2024
- Informatieverzoeken gemeenten, regio's, congressen/workshops, webinar (VNG).
- Tweede landelijke proeftuindag: Thema Informatiedeling 30 september 2023

Beeld & Verhaal

- WNL: Criminelen en fraudeurs vullen zakken in de zorg. 15 november 2024
- Artikel Oost: Hardere aanpak zorgcowboys: Bestrijding zorgfraude gaat nieuwe fase in 8 november 2024
- Artikel Pointer: Zorgcowboys Oktober 2024
- Persbericht: Workshop ROC uitgerold naar NL Juni 2024
- Workshop: Zorgfraude voor studenten zorg ROC van Twente 2023-2024
- Nieuwsflits: Zorgfraude Twente 2024
- Artikel: OM kan criminaliteit in de zorg niet meer aan. Augustus 2024
- Zorgcriminelen blijken steeds grotere plaag. Tubantia, 13 augustus 2024